

Francesc Vicent Garcia i Torres
Rector de Vallfogona

XIV
POEMES

2001

Prefaci

Per Alfred Santacana Gassull

POEMES

Epitafi de l'escolanet del rector.

A una senyora descolorida.

A una latrina que féu l'autor en l'hort de sa rectoria.

Al crític lector.

Senyora Madalena.

Refereix son amor, satiritsant els poetes.

A la inconstancia de les dones.

Queixa's lo autor de la abundància de poetes.

Epitafi a la sepultura de un gran bevedor de aiguardent.

Queixes de un galant a una reixa perquè impedia lo vèurera a una hermosa encomanada.

A una mentida

A les funeràries del interés

A un assumpto llépol

A una dama de la qual sols ab la fama de sa hermosura estava enamorat un galant, i, vent-la lo dia de Sant Pere, parlant amb ella advertí que se le tragué dels pits uns psalms penitenciaris.

edició: lolabooks.com

Trobareu més poemes i informació a la web:

www.rsmicro.es/usuarios/vallfogona

El Rector de Vallfogona

Quan ens trobem amb el nom de *Rector de Vallfogona* són molts els que pensen que es tracta d'un personatge de ficció, però no, es tracta d'un clergue històric, que va existir. Ens estem referint al Dr. Francesc Vicent Garcia, prevere que regí la parròquia i escrivania de Vallfogona de Riucorb fa gairebé 400 anys. Però, és ben cert que l'anomenada d'aquest cèlebre personatge no és deguda al fet d'haver tingut al seu càrrec la cura, durant setze anys molt mal comptats, dels fidels d'aquest petit poblet de la Conca de Barberà (abans La Segarra). Assolí fama per la seva capacitat versificadora i popularitat per la seva rauxa i rar ingeni. Fou, sens cap mena de dubte, el poeta més significat del barroc català, mantenint sempre una fidelitat inqüestionable a l'idioma del país. Aquest és un mèrit realment encomiable en una època que els escriptors castellans estaven de moda i que la noblesa anava adoptant el castellà com idioma de relació. El seu renom va anar en augment mentre se li atribuïen una gran munió d'anècdotes i d'histories pintoresques que van acabar mitificant el personatge. Un coetani seu el descriu així:

O tu que de Cervera a Barcelona
i venera'l per en rocí o a taló passes ta via,
no la acabes sens veure al bon Garcia,
molt reverent Rector de Vallfogona;
si el vols conèixer mira una persona
de ben disposta i pròpia simetria,
barbi-vermell, dolça fisonomia,
ras de topeto, barbes i corona;
no hipòcrit, ni profà, alegre i grave,
no presumit, i entès, savi i poeta,
en tot molt asseat, de raro ingeni,
en suma, en vèurer un que no se alabe,
ni fa en vides agenes del profeta,
admira'l i venera'l per Garceni.

De la seva vida en sabem ben poca cosa. La major part dels documents i manuscrits han desaparegut. L'edició dels seus

poemes no aparegueren a la llum fins després de vuitanta anys del seu traspàs. Ignorem on reposen les seves restes mortals. Fins i tot la data del seu naixement ha estat qüestionada durant molt de temps. Els primers biògrafs afirmaren que nasqué a Tortosa el 1582, any més any menys, data que els successius biògrafs l'han anat acceptant com a genuïna. Actualment, però, s'admet com a més probable que obrí els ulls a la vida l'any 1579 i que morí el 1623. Li escatimaven, doncs, tres anys de vida.

Sabem que estudià Filosofia i Teologia a Lleida i allí va fer amistat amb en Pere de Montcada, company d'estudis i noble d'ascendència. Com a conseqüència d'aquesta amistat la vida de Garcia va estar molt lligada amb la poderosa i influent família dels Montcada. Més endavant continuà els estudis a Vic. Ens queda un extraordinari testimoni del seu pas per la Universitat lleidatana: és l' "Oració panegírica", un dels poemes més celebrats, que es llegí a la Paheria davant de les autoritats en ocasió de celebrar-se l'elecció (1613) del nou rector de l'Estudi General (Universitat).

El Bisbe de Vic Francesc Robuster nomenà al Dr. Josep Sicart, professor a la Universitat de Lleida, Vicari general al bisbat, ell és qui amb molta probabilitat, coneixent molt bé les destacades facultats de Garcia, va recomanar-lo per ocupar el càrrec de familiar del bisbe vigatà. Al 1605 fou ordenat sacerdot i l'any següent obté per oposició la titularitat de la parròquia de Santa Maria de Vallfogona de Riucorb. Un any més tard morí el bisbe Robuster. Mn. Garcia, aleshores, es traslladà a Vallfogona per a fer-se càrrec de la seva Rectoria. En la tranquil·litat i solitud de Vallfogona és on el nostre rector desenvolupa les seves habilitats poètiques.

*Puix, Soledat apacible,
estic fet un rossinyol
me regocijo en tos braços
te vull cantar mil amors (...)*

Però el seu temperament inquiet i dinàmic el portarà periòdicament a absentar-se per fer curtes estades a Girona, Barcelona, Reus, Tarragona.

En absència del Comanador del castell de Vallfogona li encomanà de rebre i allotjar el famós bandoler Perot de Rocaguinarda amb qui va entaular una bona amistat. Bona prova n'és un sonet que dedicà a aquest llegendari personatge. Aquesta bona acollida que el Rector dispensà al bandoler més endavant li va crear problemes amb la justícia.

Passà una temporada amb l'arquebisbe de Tarragona, Joan de Montcada. Allí treballà a la secretaria del bisbat. Al 1612 forma part de la comitiva en un viatge per mar des de Barcelona a Tarragona. Joan de Montcada invità al Virrei de Catalunya, marquès d'Almazán, família i altres personalitats a la festa de Santa Tecla. S'ha conservat una rellevant crònica versificada d'aquell accidentat creuer, de la rebuda a Tarragona per l'Arquebisbe i de la posterior visita al Monestir de Santes Creus.

Torna a Vallfogona i és quan endega la construcció d'una sumptuosa capella dedicada a Santa Bàrbara. En aquest període se li mor l'escolà, protagonista de tantes historietes. El nostre poeta l'immortalitzà amb un deliciós epitafi que encara es pot llegir en una làpida de pedra que es conserva al temple de Vallfogona..

L'any 1621 van designar per bisbe de Girona al seu amic Pere de Montcada el qual ben aviat requerí els bons oficis de Mn. Vicent per a fer-se càrrec de la secretaria diocesana. En aquesta època és quan pronuncià l'oració fúnebre en les exèquies del rei Felip III celebrades a la catedral de Girona. Aquesta peça oratòria és l'únic text en prosa que es coneix del Rector de Vallfogona. Semblantment com en la seva estada a Vic, a finals del mateix any moria el Prelat gironí i pocs mesos més tard expirava el de Tarragona. Després d'aquests fets luctuosos Vicent Garcia es quedà sense els seus protectors. Així s'acabaren els honors i l'ocupació d'alts càrrecs clericals, però ell s'entorna al seu refugi a Vallfogona.

Oh, qué vida regalada!

Oh, que só estat venturós!

Prego a Déu que ma desditxa

No em traga mai de aquest lloc (...)

En la primera edició de les seves obres, en el prefaci biogràfic, ja es descriu la seva breu estança a Madrid. Allí es relaciona amb els poetes de la Cort, en Lope de Vega, Góngora... Però aviat també es fa present la malastrugança que plana sobre ell “*flaca parcialitat de ma ventura*” que l’obliga novament a retirar-se a la seva parròquia. Apunten també que al pas per Saragossa patí un intent d’emmetzinament. D’aquí en endavant, degut o no a la pretesa intoxicació, la seva salut evolucionà de mal en pitjor. És ara quan redacta el seu testament i el poema pòstum *Cant d’agonia*. El 2 de setembre del 1623 finia la llarga agonia del rector més famós de tota Catalunya.

* * * * *

La producció literària de Vicent Garcia és exclusivament en vers. Utilitzà la mètrica aleshores de moda, la dels grans autors castellans: sonets, dècimes, romanços, *redonelles*. De la seva ploma és també un drama en vers “Comèdia famosa de Santa Bàrbara” i cinc goigs. Es mou en un ambient enrarit i dissortat on imperava una creixent castellanització de la cultura, ell però, restà sempre fidel a “*la llanesa de la llengua catalana*”. La seva poesia glossa temes com el desengany del món, la solitud, el menyspreu de la fama i els honors, la mort... però al costat d’aquests temes transcendentals trobem una copiosa producció sobre l’amor, la bellesa femenina i fins i tot erotisme. Empra el joc de paraules, gran profusió de metàfores, referències burlesques a llegendes mitològiques, filigranes retòriques, intencionalitat burlesca, temàtica escatològica, en fi, tots els trets característics del Barroc.

Vicent Garcia conreà l’admiració durant la seva vida i la fama després de mort. Els elogis continuaren anys i anys fins a ésser considerat com a model de llengua literària en català. Va iniciar un corrent de modernitat, és l’anomenat vallfogonisme. A finals del segle XIX va tenir també detractors, però en canvi, la seva popularitat encara va anar creixent. Modernament s’ha tornat a revalorar la seva figura i ja ningú pot dubtar que ocupa un lloc preeminent en la història de la literatura catalana.

Convé senyalar que encara hi ha molts interrogants sobre l’autenticitat de l’obra publicada. Sembla força probable que

alguns dels poemes, que figuren ja en les primeres edicions, se li van atribuir indegudament. Per bé que tenim coneixement que ja s'ha preparat un exhaustiu i meticulós estudi crític de l'obra del poeta tortosí, lamentablement, encara sense publicar. Esperem que ben aviat es faci públic i es determini definitivament les composicions que són autèntiques i les que són apòcrifes.

* * * * *

De la gran popularitat que assolí el Rector de Vallfogona encara en tenim innumerables vestigis. Van existir dues revistes que portaven per nom *Lo Rector de Vallfogona* i *El Rector de Vallfogona*. En Frederic Soler (Pitarra) va compondre un drama en tres actes sobre la vida del Rector que es representà amb un gran èxit. El novel·lista Feliu i Codina va escriure una novel·la biogràfica *Lo Rector de Vallfogona*. A Vic i Barcelona i naturalment al poble de Vallfogona de Riucorb li han dedicat un carrer. Es disposa de diverses publicacions i innumbrables referències bibliogràfiques. A la façana del Teatre Principal de Barcelona i a la de la Diputació de Tarragona hi esculpiren sengles busts del Rector. A la Galeria de Catalans Il·lustres hi ha exposat un retrat seu a l'oli, obra de F.Masriera. En el transcurs dels anys s'han celebrat festes commemoratives i centenaris diversos. A Vallfogona hi té un monument i pels carrers de la població s'hi poden llegir fragments de versos sobre plafons de majòliques. I actualment s'hi està preparant una mena de museu que aplegui llibres i tota mena d'articles relacionats amb el famós rector.

Alfred Santacana Gassull

EPITAFI DE L'ESCOLANET DEL RECTOR

Ací jau un escolà
del temple de Vallfogona,
que dol i llàstima donà
als bronzes que repicà
en los breus anys que logrà
tan bon designi prengué,
que de dotze que en visqué,
sis a l'Església en serví;
i a millor vida partí
lo qui la partí tan bé.
De sos ossos lo descans
baix d'aquesta pica's funda,
que li torna quan inunda
l'aigua que hi posà amb ses mans:
inferencesquen los humans
pits, d'aquesta pedra dura,
(si amb sa limfa santa i pura
tals oficis reconeix)
los sufragis que mereix
d'ells aquesta sepultura.

A UNA SENYORA DESCOLORIDA

Per a curar de rael, senyora mia,
aqueix color trencat, que ha tant que us dura,
he oit a dir que tota trencadura
fàcilment un braguer la remedia.
Cenyiu-vo'l, que, si ho feu, de dia en dia
veureu que lo marfil d'eixa blancura
cobrarà el color viu de rosa pura
que als ulls de tot lo món, cause alegria.
Jo us sé una mà tan ben exercitada,
tan secreta i lleal qual vos importa
per a la cura i vergonyós recato.
De un petit "ai", quan molt, sereu curada,
un "ai" que dos mil gusts juntament porta;
Feu-ho, si no per gust, per lo barato!

A UNA LATRINA QUE FÉU L'AUTOR EN L'HORT DE SA RECTORIA

La monarquia regint
Felip ters, que la millora,
se féu esta cagadora,
essent papa Paulo quint.
Adredes obra tan grave
se edificà prop de un hort
perquè qui paper no port
se puga valer de un rave.
En sa traça artificiosa
no pose lo maliciós
la llengua amb zel envejós;
perquè la traurà merdosa.
Ni ab supèrbia presumesca,
lo que no entén judicar;
i ans que ho vinga a condemnar,
tot primer ho asaboresca.
Los veïns advertiran
no cometre tan gran falta,
que si fou obra més alta,
tota aquesta se beuran.
I tu cagador prudent
que en aquest lloc entraràs,
si molt pesat aniràs
menjar-te has lo paviment.

Si per obres soberanes
són tinguts los mausoleus
Colosos y Coliseus,
memòria de coses vanes:
ací mil culs retronant
faran memòria perfeta
de l'assalt de la goleta
i victòria de llepant.
Fonc el tribunal primer,
que en est lloc se celebrà;
un diumenge que hi cagà
un descendent de Bauter.
Dividits los llocs estan:
est lo rector se apropia,
per ordre l'escolà i la tia;
les hostes on gustaran.
Fecit Bartomeu Monreal
un Cid en arquitectura,
de qui la roca més dura
tem lo martell i parpal

Ara baixes la vista envers la immunda
guta de l'univers, alberg de pena,
on ja més se ha avingut la llum serena
ab les tenebres de la nit profunda;
ara en lo cel, que de claror abunda,
mires dels signes la dorada vena
i, en la gran bola de alimàries plena,
les pollegueres fermes on se funda.

Ara te'n vages a la terra freda,
a qui lo sol, ab raigs escassos, mira,
o a la que lo Equinocci més abraça,
entres en mar tempestuosa, o queda,
en terra estigues, sossegat, o ab ira,
sempre, pio lector, seràs un ase.

No, senyora Madalena,
no us cal mudar de vestit,
perqué és treta de molts lladres
i ara no us ha de servir.
Mirau que els ulls vos descobren,
plens de gràcia i de verí,
que, quals matadors, les nafres
del cor me fan revenir.
Doleu-vos de ma desditxa,
mirau que m'estic morint;
i, puix mor per vostra causa,
càrrec de ànima en teniu.
Qué espera eix apotecari,
tenint-vos a vós aquí,
a compondre el cordial
que tots mos mals pot guarir?
Si li falta l'or potable,
entre eixos cabells, més fi
se cria que lo de Aràbia
i que el del reine de Ofir;
i no pot dir que li falten
perles, perquè entre els rubins
de aqueixos llavis se crien
les més precioses que he vist;
i si repara tal volta
en que estos simples tan rics
no meresquen que en la mola
sien en pols convertits,
dic que só de son parer,
i que em faran més profit

en que estos simples tan rics
no meresquen que en la mola
sien en pols convertits,
dic que só de son parer,
i que em faran més profit
si tots sencers me'ls aplica
del modo que estan allí.

Qué se'm dóna a mi que el Sol
isca enamorat de l'alba?
Sols ell isca i em faça llum,
i em guard de una ensopegada!
Que la nit ab manto negre
cubra tota la campanya?
Mentres jo em cubra també
ab una bona flassada!
Baldament la primavera
no es pose la verda saia:
No em vesta de ronya a mí,
vesta's de mija llana!
¿Qué se'm dóna que l'Amor
no em tir la fletxa dorada?
Que jo vull bé a qui me apar,
ara ho vulla o li desplaça.
Avinga's allà lo Amor
ab los pobretons que enganya;
que jo ja em sé enamorar,
vulla o no vulla la frasca.
De ma pròpria autoritat,
i sens dir-ne a ell paraula,
me só agradat de una mossa
tala com Déu l'ha criada.

No és ara cosa divina,
ni ab eixos ulls la he mirada,
que per lo que jo la vull
ans me convé molt humana:
Sos cabells són sos cabells,
no són gens or de Aràbia,
que, a ser-ho, jo crec que algú
l'hauria descabellada;
los ulls no són de zafirs,
sinó de cosa més blana,
puix un corb los hi trauria
cada un ab una picada;
la boca no és de coral,
ni està de penes sembrada,
sinó de una dentadura
que no hi prendrà una tenalla;
les mans no són de marfil,
de alabastre ni de plata,
que les olles i los plats,
cert, no hi guanyarien massa;
en fi, no és feta de neu,
de roses i menos de àmbar,
sinó de ossos i de carn
del capell a la sabata.

Ella me ha aparegut bé:
deixen-se de noves ara;
que li donaré, si vol,
mon cos de molt bona gana.
Tinc-li manat al meu cor
que no es done gens de basca
per causa d'estos amors,
o el passaré ab una daga.
Si acàs m'encontra la peça
(perquè no penso cercar-la),
ab tan breus raons com puga
sols li diré que me agrada;
i si li apar que tinc tall
per a poder regalar-la,
que veja com vol que sia;
quan no, diré que em burlava.

A LA INCONSTÀNCIA DE LES DONES

Ab lo llarg temps, lo tigre més feroç
acostuma amansar sa gran bravesa,
i el toro brau se humilla ab tal mansesa
fins a portar un jou sobre del tos;
ab lo llarg temps, aprèn primors un gos,
i lo falcó de anar ab lleugeresa
sobre la caça, i dur-la quan fa presa,
es fan domèstics lo lleó i l'ós;
ab lo llarg temps, ab llengua cefallosa,
lo papagall paraules pronuncia,
lo elefant aprèn terme i criaça.
Ab lo llarg temps, tota i qualsevol cosa
se alcança, i casi en tot venç la porfia;
sinó la dona, constant en sa mudança.

QUEIXA'S LO AUTOR DE LA ABUNDÀNCIA DE POETES

Plantant llorers, junt a les cristallines
limfes que foren del Pegàs unglades,
estaven, una de estes matinades,
les muses, fetes unes clavellines;

Veu-les Apollo i, com ja les divines
colors de aquelles cares delicades
mostrassen clarament quant fatigades
restaven de plantar les pobres nines,

Volgué'ls dar entenent que se ofenia
de trobar-les a totes tan distretes
dels oficis tocants a ses persones;

I, per disculpa, li digué Talia:
"Ja són tants los que vui fan de poetes
que ens faltaran llorers per a coronas."

EPITAFI A LA SAPULTURA DE UN GRAN BEVEDOR DE AIGUARDENT

Hic jacet lo qui cregué
ésser preservat de gota,
puix de aigua sols una gota,
sinó ardent, mai la begué.
Gota lo agotà i tragué
d'esta vall de plors i crits;
estarà sencer son cos,
que cuc no hi ha que hi don mos,
perquè el guarden los mosquits.

QUEIXES DE UN GALANT A UNA REIXA PERQUÉ LI IMPEDIÀ LO VÈ URERA UNA HERMOSA ENCO- MANADA

Reixa cruel, que la claror divina
que mos ulls cerquen com a glòria sua
entre eixa espessa nuvolada tua
cubres, i causes ma fatal ruina!
No degué eixir de la ordinària mina
eixa matèria forta, odiosa i crua,
sinó de algun volcà per on traspua
la infernal flama, a ton miner veïna.
Però, qué dic? Oh, reixa generosa!
En gràcia de mes queixes faç mudança
i, arrepentit, adoro la duresa:
Ja no el vull dir cruel, sinó piadosa,
puix tu sola has pogut, en ma venjança,
la que a mi em té pres, tenir-la presa.

Ja del món la Fe és fugida,
Filis, puix me haveu burlat:
¿Qui dirà ja veritat,
si els àngels diuen mentida?
¡Tesor de la mia vida
(i ja tesor de follet),
mirau lo dany que haveu fet,
que, solament en faltar
de vostra fe lo pilar,
mon edifici és desfet!

Solia algun temps surar
la veritat estimada,
però ja, com a pesada,
al més fondo va a parar;
mes, com no es pot amagar,
bambolles i remolins
nos mostren que està allí dins,
i, per més que està oprimida,
mai se veu desfavorida
de sos efectes divins.
Pensí que abans a Lisboa
que a Espanya li isquera el Sol,
de peix veure un estol
volant per l'aire ab la coa,
solcar de les naus la proa
lo més fragós Pirineu,
i la enganyosa guineu
regalar a les gallines,
que unes promeses tan fines
deixassen d'estar en peu.

Aqueixa boca agraciada
que així se avesa a mentir
mereixeria tenir
un badall de melmelada,
així com és ensucrada
la llengua que m'ha enganyat,
sucre quant ha parlat
fos, per la mateixa via
sucre la pena seria
de aquest engany ensucrat.

Alguna excusa no us val,
puix, en lo que haveu mentit,
no pot dir-se que haveu dit
mentides que no fan mal:
Diga-ho lo dolor mortal
que sens remissió em consum,
la clara i serena llum
per qui em regia apagada,
ma voluntat agraviada,
mon goig convertit en fum.

A tal punt me ha conduït
lo mal que m'está acabant
que em par si estic suspirant
lo que per vós he patit:
De quan me viu reduït,
després de tants lleals passos,
en lloc de palmes, a llaços,
no puc donar-me conhort;
puix, ¿qué serà si em record
del paradís d'eixos braços?

Quan lo bé que en ells gozí
repassa lo pensament,
la força del sentiment
me fa pèrdrer lo juí;
però, puix quant vos perdí
perdí, tot junt, aquell dia
lo major bé que tenia,
a on va lo principal
bé pot lo que manco val
anar en sa companyia.

A tal extrem vingut só
que, estant del modo que estic,
jo mateix só lo qui dic
mil voltes que tinc raó.
Est serà de ma afició
lo blasó més estimat:
que eixa neu haja avivat
lo foc que ja és immortal;
i que lo major fiscal
faga ofici de advocat.

Vós, ab altre extrem, borrau
est proceir benigne meu,
puix, si mentides dieu,
vós mateixa les provau:
Honradament vos portau,
senyora (Déu vos ho pag);
que, sent de mentides sac,
ho sou de una red tan clara
que a totes se'ls veu la cara,
sens que alguna se n'amag.

Bé veig que, si professar
pura veritat volíeu,
única i sola seríeu
en est nostre segle avar;
però, ¿com, puix és sens par,
eixa bellesa divina
vostres accions no encamina?
Seria, així com és rara
la gràcia de aqueixa cara,
la condició peregrina.

Diuen que una bofetada
és càstig de qui desment;
mes, si bé ne haveu esment,
de bestret estau venjada:
Brava me l'haveu donada,
puix, lliurant-me de la mort
allà en lo perill més fort
que patia en alta mar,
me haveu vingut a ofegar
estant segur en lo port.

Mes no será poca glòria
per al mal que se m'espera,
si teniu de mentidera
almanco bona memòria:
Veureu en ma trista història
mon perseverant amor,
que eix inclement proceir
que, a mans de vostre rigor,
no ha pogut fer penedir
content me porta a morir.

***Diuen que és mort lo Interés;
jo no en crec res.***

Tal era la tirania
de aquest fill de algun vil pare que a tot
lo món, i a sa mare,
baix son imperi tenia.
Enujà's lo Amor un dia
contra son injust poder;
un tir diu que li va fer
de què morí poc després:

***Diuen que és mort lo Interés;
jo no en crec res.***

Restà de la fletxa dura
(més traspasat que una esponja)
enamorat de una monja,
que és la major desventura.
Dava un tesor per la cura,
peró un tesor no hi bastava,
que ella mil li'n demanava
per tocar-li un dit només:

***Diuen que és mort lo Interés;
jo no en crec res.***

Morí al fi, desesperat;
triumfà Amor de aquesta guerra,
i ordenà donar-li terra
com no fos en lloc sagrat.

Los que en vida lo han honrat
també en la hora postrimera
diu que, ab pomposa manera,
de soterrar-lo han emprés:
***Diuen que és mort lo Interés;
jo no en crec res.***

Molts, ab hàbits funerals,
que anaven de tots primers,
com a inútils de vui més
llançaven punys de reals.
Per causadors de tants mals
diu que és bé que el mal los sobre:
no hi hagué ni ric ni pobre
que ajustar-ne algun volgués.
***Diuen que és mort lo Interés;
jo no en crec res.***

Seguia's, en lloc de Creu,
una gorra al cap de un pal,
perqué és figura i senyal
de no pagar lo que es deu.
Plorava tothom arreu;
sols los pobres se alegraven,
en lloc d'ells los rics anaven
ab gramalles los demás:
***Diuen que és mort lo Interés;
jo no en crec res.***

Portaven, sens pa ni drap,
en lo enterro d'est difunt,

los còvens no per amunt,
sinó posats dins del cap.
Qul els portava, no se sap:
mai se'ls veu la catadura;
solament se conjectura
que eren persones de pes.
***Diuen que és mort lo Interés;
jo no en crec res.***

Seguien del pal la empresa
(que passaven de cent mil)
les que per un preu molt vil
venen al món sa bellesa;
rossegant per gran tristesa
sonages, panderos, canyes
(trofeos de ses haçanyes),
que era graciós entremés:
***Diuen que és mort lo Interés;
jo no en crec res.***

Tras d'esta gent principal
que, per secreta portella,
ab l'astúcia de una vella
mantenen casa i cabal,
ab un dolor sens igual
quiscuna al difunt plorava,
per agüero portava
en les mans un ciri encés.
***Diuen que es mort lo Interés;
jo no en crec res.***

En forma de algun conjur,
venien molt velnegrades
les que esmerçant melmelades
cobren diner sec i pur,
plorant lo pa negre i dur
se'ls espera al refetor,
puix ja no acut lo rector
ab lo que com la neu és:
***Diuen que és mort lo Interés;
jo no en crec res.***

Una qual Malusalem,
católica fins al Credo,
que es recorda quan Gofredo
conquistà Jerusalem,
citant mil llocs de Fra Anselm
diu que esperances tenia
que el mort ressuscitaria,
que no en serien en res:
***Diuen que és mort lo Interés;
jo no en crec res.***

Tant jurista i batxiller
diu que tras d'estos venia
que la meitat no cabia
en molt gran part del carrer.
"Qui en vol? Diner a diner!"
diu que un corredor cridava,
i als bàrtulos encantava
com si estigueren en Fes:
***Diuen que és mort lo Interés;
jo no en crec res.***

També la Universitat,
que a un gat mort ple de reals
li venen les arts lliberals
fent-lo animal licenciat,
en pena de tal pecat,
segueix lo acompanyament,
portant, per gran sentiment,
los capirots al revés.

***Diuen que és mort lo Interés;
jo no en crec res.***

Passà al cap de tots lo mort,
rodat de ciris encesos,
al coll de cent genovesos
que no hi ha dar-los conhort.
Plorant sa contrària sort,
diu que, après que el soterraren,
per fruita al saüc se daren
de l'apóstol calabrés:

***Diuen que és mort lo Interés;
jo no en crec res.***

De ací al devant no es dirà
lo que el món solia dir:
que el tenir o no tenir
era ser o no ser, ja.

Diu que Amor governarà,
i en sa república rara
valdrà la cosa més cara
sols un demanar cortés:

***Diuen que es mort lo Interés;
jo no en crec res.***

No serà persona cuerda
ni manco estimada en res,
ni tampoc bon portugués,
qui dirà mal de la merda;
que encara que sia verda,
blanca, negra, parda o groga,
no és just que ningú se moga
per a dir sia dolenta,
perqué, encara que és pudenta,
és antiquíssima droga.

Los droguers de Sarrià
la contemplen nit i dia,
i els causa gran alegria
quan se'ls converteix en gra.
Los uns diuen: «Merda és pa!»
Altres diuen: «Merda és vi!»;
i, si en beuen de matí,
mai de la merda se olviden,
més que més quan vos conviden
a vós, a aquell i no a mi.

«Merda per a vós!», dirà
algú que no hi sabrà res,
pensant que és poc interés
la merda que us donará.
Si sabera lo que fa,
semblant merda no us daria,
ans bé se l'aturaria
per poder millor passar;

merda que no pot llevar
sinó gran melancolia.

Quin home és tan imprudent
que, tenint ple son baül
de merda, no diga al cul
que el traga de aqueix turment?
Clar està! I, encontinent,
si és casat, ve ab lo xiuiell
sa muiler, i devant d'ell
xiula, sona i fa pregàries,
per a que les voluntàries
isquen per aquell portell.

Mirau si és cosa que importa
tràurer la merda de dins,
puix cagar als dematins
a tots los membres conforta!
¡Benaurada porta
que tanca tan gran tesor;
que val més que plata i or
en qualitat i substància,
i, si li falta fragància,
ja li sobra la pudor!

Ja sabeu que qui no caga
per força té de morir:
Sempre ho he sentit a dir,
des de que deixí la braga.
Ja sé que diran que em vaga
escriurer coses de merda,
i que una persona cuerda

de merda no ha de parlar;
jo responc que lo cagar
és digne que mai se perda.

Tot açò molt clarament
ho declara aquella història
que en lo món fonc tan notòria
en les bandes de ponent:
Espantar-se ha la gent
de véurer lo que diré;
que per ser del cul no sé
si serà gràcia o desgràcia
mes jo penso serà gràcia
per aquell que caga bé.

A consell se congregaren
los membres del cos un dia,
i feren descortesia
al cul, perquè no el cridaren;
però, que bé que ho pagaren!,
puix, cerrant-se de campinya,
lo cul les rugues apinya
i la merda, detinguda,
prestament fonc corrompuda,
i lo cap se umplí de tinya.

Lo cervell, de aquells perfums
que pujaven ja pudrits,
tenia mig adormits
los moviments i costums;
al pit s'engendraven grums
que no els podia arrencar;

lo ventrell per esclatar
estava, de plenitud.
Tothom deia: «Açó, que put!
Ací no s'hi pot estar!»

Lo cor deia a la freixura:
«Qué és açó? Quin vent aportes,
que tinc les membranes mortes
de rébrer tal podridura?
De on ix tal desventura,
que a tants membres embarassa?
Dóna'm algun modo o traça
per eixir de tal misèria;
sapiam quina matèria
és aqueixa que s'embassa!»

Lo nas, sentint la pudor
de aquesta substància i suc,
a tots avisa que el buc
té tancat lo inferior.
A tothom dóna tristor
véurer aquest pas tancat,
per on, sabent que enujat
estava lo portaler,
fan que vaja un missatger
de part de tot lo veïnat:

Est fonc lo nas, i per ço
pren la posta com lo vent,
i, arribat, encontinent
al cul demana perdó,
dient-li «Teniu raó

d'estar enujat ab ells»,
i que es servís que els budells
tanta de merda buidassen.
Respongué lo cul: «Que ho facen,
per ser jo lo cap de aquells!

Però vull de ací al devant,
per ser jo rugat i vell,
prenguen de mi lo consell
del que se anirà tractant;
i no em vagen dejectant
per aquén per uos racons,
perqué tinc dos companyons
que em professen amistat
i m'estan sempre al costat
en totes ocasions.

¿Quin membre més principal
té lo nostre cos que jo?
¿No só jo lo més rodó,
lo més pulit i lleal?
¿Entra per lo meu portal
per ventura algun bocí
que cause ningun matí
plenitud de humor i vent,
com fan ells, que encontinent
tot m'ho fan buidar a mi?

A no ser jo tan humil
de cubrir ses desventures,
no farien travessures
ni tampoc del Joan gentil;

criminal fan del civil,
i me van sempre forçant
que et vaja escopetejant
per a dar-te enfados, nas.
I, així, no en tens de fer cas
si te enuig de quant en quant.

¡Per ma fe, que mereixien
que els deixás podrir a tots,
fent-los tornar com uns bots,
puix així em desconeixien;
per on avisats ne sien!
Tu, nas, digues-los-ho a ells,
per a que en tots los consells
sia lo meu vot primer,
puix que em tenen menester
tant los jóvens com los vells.

Torna-te'n tu, nas, allá!
Digues-los lo que t'he dit;
que et promet, alçant lo dit,
té seré com a germà».
Respongué lo nas: «Demà
farem tots grans alimàries,
invencions i coses váries,
per haver de tu alcançat
que hages obert lo forat
de les nostres necessàries!»

De manera que lo cul
és un membre principal;
i és un asiento papal,

i més antic que Saül.
Es lo portal del baül
de nostres necessitats;
és clau deus tesors guardats,
per a que ningun se'n perda;
finalment, és lloc de merda
on estam insiculats.

A UNA DAMA DE LA QUAL SOLS AB LA FAMA DE SA
HERMOSURA ESTAVA ENAMORAT UN GALANT, I,
VENT-LA LO DIA DE SANT PERE, PARLANT AB ELLA
ADVERTÍ QUE SE TRAGUE DELS PITS UNS PSALMS
PENITENCIALS

Bé diuen, senyora mia,
les velles entorn del foc
que vénen a poc a poc
totes les coses un dia:
No debades jo temia
desgràcia tan desigual
quan la gràcia celestial
vostra de lluny adorava
en la fe de Amor estava
segur d'est dolor mortal.

Mes, puix era de mon fat
esta sort invariable,
al ser mon dany inefable,
me pesa que haja tardat.
Tant del mèrit me ha llevat
com de la pena escusà,
la glòria dilatà
de veure ' m a vós rendit;
que, si és soberà el delit,
també és lo dany soberà.

Quan, devall de mortal vel
tanta bellesa mirí,
i que era festa advertí
del qui és portaler del Cel.
que no l'obrís me recel
lo sant per ser tal jornada:
Fundí'm en que tan pegada
restà ma imaginació

que d'ella altra perfecció
ja no pot ser adorada.

Mes, ai! ¡Qué notable error
és aquest per on camino
puix en lo Cel me imagino
estic en lo infern de amor!
I, així, em condemna el rigor
d'eix proceir inclement
i un atrevit pensament:
que, a eixa bellesa aspirant,
no serà el dolor bastant
a mudar-lo, eternament.

Però, entre tantes raons
que fan infernal ma pena,
Amor que em falten ordena
les espantoses visions;
ans, en les fosques presons
de ma llastimosa història,
tan clara está en la memòria
vostra gràcia singular
que l'ànima ve a dubtar
si está en lo Infern o en la Glòria

Ab tal goig se'm representa
eixa bellesa que ador
que deixa atràs lo rigor
del pesar que me atormenta.
Tant penada com contenta,
ma imaginació repara
i en eixa divina cara

hivern junt i primavera,
que mon mal i bé declara.

Lo astronòmic més expert
no pot ma sort igualar,
puix, si als estels vol comptar,
en son gran número es perd;
i jo, senyora, estic cert
que, en aquell dia ditxós,
en vostre cel lluminós,
cifra de l'alt firmament,
tots los comptí, concloent
que tan solament són dos.

Dos són només, si bé els clars
raigs que de si despedeixen
en sos orbes produeixen
altres llums a milanars,
ab virtuts tan singulars
i soberana potència
que no sols, ab sa influència,
ma voluntat inclinaren
a amar-vos, mes la obligaren
ab una dolça violència.

¿Qué diré de la bellesa
d'eixa boqueta, on apar
que, mostrant-se el Cel avar,
volgué encaixar sa riquesa?
Seguint sa naturalesa,
les penes, ab sa finor,
apuren més la blancor

d'esta ma fe que us venera
quan, dels dos corals, me altera
lo cor tan encés color.

Poguera sufrir-se ja
aquest incendi que pas
si a son gran foc apagás
la neu d'eixa blanca mà;
mes, ai de mi! ¡Quant en va
mon cor abrasat, fugí
per a remediar-se allí!
Puix, entre tanta fredor,
noves flames, nou ardor
i noves penes sentí.

Ni en lo jardí regalat
de aqueix pit trobà remei;
perqué, en sa defensa, un rei
per guarda hi està posat:
Solen, a un jardí encantat,
guardar-lo fers animals;
peró als fruits celestials
que enclou, senyora, aqueix pit
los guarda lo rei David
ab los Psalms penitencials.

Quan de aqueixos ports de neu
viu, senyora, que els traguéreu,
tan bella me pareguéreu
com a ell la per qui els féu;
ab cego ardor, com lo seu,
segons són les penes mies,

i ab flames cruels i impies
lo Amor rodejat me té;
que un món abrasar podré
(no dic matar a un Unes).